

ĐÓNG GÓP QUỐC GIA TỰ QUYẾT ĐỊNH TẠI VIỆT NAM

Đóng góp quốc gia tự quyết định thể hiện mục tiêu và tham vọng của Việt Nam trong việc ứng phó với tác động của biến đổi khí hậu. Sẽ khó thành công nếu không có sự hỗ trợ tài chính và kỹ thuật đến từ các tổ chức quốc tế. Sự tham gia của người dân và mạng lưới các tổ chức xã hội đóng vai trò quan trọng trong việc đảm bảo quá trình này được diễn ra công khai, minh bạch.

Việt Nam là một trong những nước tiên phong tham gia tích cực vào việc cập nhật NDC.

Vào ngày 29 tháng 9 năm 2015, Việt Nam đã đệ trình Đóng góp do quốc gia tự quyết định (INDC) lên UNFCCC. Năm 2020, Việt Nam đệ trình Đóng góp do quốc gia tự quyết định (NDC), qua đó tái khẳng định cam kết của Chính phủ đối với các mục tiêu về khí hậu được quy định trong INDC trước đó. Chỉ hai năm sau, vào ngày 8 tháng 11 năm 2022, Việt Nam đệ trình NDC bản thứ hai, thể hiện các mục tiêu giảm nhẹ đầy tham vọng hơn so với NDC trước đó. NDC 2022 bao gồm mục tiêu giảm phát thải khí nhà kính so với kịch bản BAU, với các mức giảm lần lượt là 15,8% và 43,5% theo các kịch bản được hỗ trợ trong nước và quốc tế. Việt Nam cũng đặt mục tiêu đạt mức trung hòa carbon vào năm 2050 và giảm 30% lượng khí thải metan vào năm 2030 so với mức của năm 2020. Phiên bản NDC cập nhật lần thứ hai bao gồm thông tin cập nhật về những tổn thất và thiệt hại kinh tế và phi kinh tế đã xảy ra trong quá khứ, đồng thời bản NDC này cũng chỉ ra những dự kiến có thể xảy ra trong tương lai. Ngoài ra, bản NDC cho thấy nhu cầu tài chính của Việt Nam để thực hiện mục tiêu giảm khí nhà kính vô điều kiện lên tới 21,7 tỷ USD. Nhu cầu tài chính cho việc thích ứng với biến đổi khí hậu vào năm 2030 ước tính chiếm trên 3% đến 5% GDP của năm 2020 (Bộ TN&MT, 2022).

Việc xây dựng và thực hiện các chính sách, hoạt động ứng phó với biến đổi khí hậu trong các NDC ở Việt Nam chủ yếu dựa vào nguồn nhân lực và tài chính trong nước.

So sánh nhu cầu tài chính của Việt Nam ước tính trong bản NDC với tổng số tiền tài trợ quốc tế nhận được trong giai đoạn 2015-2021—khoảng 5,9 tỷ USD, qua đó có thể thấy hỗ trợ tài chính mà Việt Nam nhận được từ các nhà tài trợ quốc tế chỉ chiếm khoảng 27% tổng nguồn tài trợ cần thiết thực tế để hiện thực hóa tham vọng trong NDC của mình. Với khoảng 2/3 nguồn tài trợ cho biến đổi khí hậu đến từ chính nguồn lực của Việt Nam (Pannier và cộng sự, 2020), có thể tính toán sơ bộ rằng tổng nguồn tài chính trong nước và quốc tế có thể đáp ứng khoảng 80% nhu cầu của Việt Nam. Mặc dù đây có vẻ là một tỷ lệ đáng kể nhưng hiệu quả và hiệu suất của các dự án được tài trợ bởi các nguồn lực này vẫn còn tồn tại nhiều vấn đề. Trong bối cảnh việc triển khai kém hiệu quả và cấp vốn quá mức cho các dự án đầu tư công không phải là hiếm ở Việt Nam, nguồn lực tài chính khí hậu dồi dào có thể dẫn đến nguy cơ bội chi vốn.

Trong quá trình phát thảo NDC của Việt Nam, một số nội dung về giám sát hiệu quả và minh bạch đã được đưa vào tài liệu. Trong khi INDC và NDC 2020 đã đề cập đến việc thiết lập các hệ thống đo lường, báo cáo và xác minh (MRV) - hệ thống này sẽ đóng vai trò là cơ chế chính để theo dõi tiến độ của các dự án giảm nhẹ nhưng không đi sâu vào chi tiết - thì NDC 2022 đã được cập nhật để bao gồm một bản kế hoạch MRV toàn diện hơn, qua đó phác thảo việc thu thập dữ liệu, quy trình báo cáo và cơ chế xác minh độc lập. Ngoài ra, mặc dù chưa được đề cập trong INDC nhưng hệ thống giám sát và đánh giá (M&E) cho các dự án thích ứng đã được giới thiệu trong hai NDC sau.

Bảng 1: Sự phát triển của NDC Việt Nam và nội dung của hệ thống MRV và M&E

NDC và năm đề trình	Nội dung của hệ thống MRV và M&E
INDC 2015	<ul style="list-style-type: none"> • INDC chỉ đề cập ngắn gọn đến việc thiết lập “hệ thống kiểm kê khí nhà kính quốc gia và hệ thống Đo lường, Báo cáo và Xác minh (MRV) ở tất cả các cấp” mà không nêu chi tiết về các cấu phần hoặc phương pháp cụ thể. • Trọng tâm là thiết lập khung thể chế cho MRV, “để đáp ứng yêu cầu dữ liệu cho việc kiểm tra và báo cáo định kỳ theo yêu cầu của UNFCCC”. • Khung thời gian thực hiện hệ thống MRV chưa được xác định rõ ràng. • Chưa đề cập rõ ràng về M&E hay kế hoạch đánh giá cụ thể.
INDC 2020	<ul style="list-style-type: none"> • NDC 2020 nêu rõ các bên liên quan chính trong việc triển khai hệ thống MRV. Đặc biệt, Bộ TN&MT điều phối và vận hành hệ thống MRV quốc gia. Các Bộ, ngành liên quan chịu trách nhiệm vận hành hệ thống MRV ngành của mình. • NDC 2020 cung cấp một phác thảo chi tiết hơn về hệ thống MRV, bao gồm: <ul style="list-style-type: none"> - Đo lường: Đối với mỗi mức độ, mức giảm khí nhà kính được đo lường và tính toán bằng các phương pháp được quốc tế công nhận do cơ quan có thẩm quyền cho phép. - Báo cáo: Bộ TN&MT tổng hợp các báo cáo về giảm phát thải khí nhà kính và đơn vị phát thải phải chịu trách nhiệm giảm phát thải. - Xác minh: Bộ TN&MT có thể phối hợp với bên thứ ba để xác minh mức giảm khí nhà kính được báo cáo. • NDC 2020 giới thiệu các khái niệm liên quan đến M&E và các bên liên quan chính. Cụ thể, Ủy ban Quốc gia về Biến đổi khí hậu (NCCC) chỉ đạo, tăng cường phối hợp giữa các bộ, ngành, địa phương. Bộ TN&MT điều phối, vận hành hệ thống và thiết lập các chỉ số đánh giá dự án dựa trên kết quả, hướng dẫn xây dựng báo cáo sử dụng các chỉ số. Bộ KH & ĐT hướng dẫn tích hợp báo cáo dựa trên kết quả và mẫu báo cáo cho các dự án sử dụng vốn ngân sách nhà nước và ODA.
INDC 2022	<ul style="list-style-type: none"> • NDC 2022 được phát thảo một cách toàn diện hơn dựa trên các kế hoạch trước đó với các hệ thống MRV và M&E. Trong đó bao gồm tập huấn và đào tạo về MRV và M&E cho các cấp quản lý nhà nước. • Nhấn mạnh vào tính minh bạch và trách nhiệm giải trình, với việc báo cáo thường xuyên cho UNFCCC và quyền truy cập công khai vào dữ liệu phát thải, cũng như báo cáo tiến độ.

Nguồn: Nhóm nghiên cứu tổng hợp từ NDC của Việt Nam

Mặc dù các hoạt động tham vấn về NDC có sự tham gia của các tổ chức xã hội công dân, nhưng các tổ chức được lựa chọn tham vấn chỉ giới hạn ở các tổ chức quốc tế lớn được thành lập lâu đời và có mối quan hệ chặt chẽ với Chính phủ Việt Nam. Đối với mỗi bản cập nhật NDC, Chính phủ đã tổ chức tham vấn với các chuyên gia kỹ thuật, cơ quan chính phủ và các tổ chức xã hội công dân được chọn. Các thành viên Đối tác NDC như GIZ và UNDP đóng vai trò quan trọng trong việc hỗ trợ Chính phủ. Ngân hàng Thế giới, UNICEF, UN Women và các đối tác khác cũng hỗ trợ bản cập nhật NDC của Việt Nam (NDC Partnership, 2020). Tuy nhiên, các tổ chức quy mô nhỏ ở địa phương dường như không được tham vấn. Do đó, họ không thể hiện được vai trò đóng góp ý kiến, kiến nghị của người dân tới cơ quan có thẩm quyền. Điều này có thể là do với kinh nghiệm thực tế của họ với cộng đồng, chứng kiến những ví dụ về việc chính quyền địa phương thực hiện và quản lý kém, các tổ chức xã hội địa phương có thể có quan điểm khắt khe hơn đối với các chiến lược và kế hoạch liên quan đến biến đổi khí hậu, đặc biệt là về cách lập ngân sách và giám sát, được nêu ra bởi chính quyền trung ương. Ngoài ra, cần nhắc lại là ngay cả nhóm đã được mời tham vấn cũng chỉ có thể tham gia về mặt kỹ thuật, chứ họ không thể bày tỏ quan điểm về các vấn đề tài chính, chẳng hạn như quy trình lập kế hoạch, phê duyệt, phân bổ và giám sát tài trợ khí hậu.

Từ những bất cập được phân tích trong lĩnh vực NDC, chúng tôi đề xuất các khuyến nghị sau tới các bên liên quan ở Việt Nam:

Cho chính phủ:

Khuyến nghị 1: Cần tranh thủ sự hỗ trợ của quốc tế trong việc hiện thực hóa NDC, đặc biệt là các nguồn ODA. Tuy nhiên, Chính phủ cần thận trọng trong việc lựa chọn vì không phải nguồn ODA nào cũng được cung cấp với chi phí rẻ. Đồng thời, việc công khai, minh bạch trong tiếp nhận và sử dụng nguồn vốn ngân sách hoặc ODA cho NDC cần được thực hiện nghiêm túc, đầy đủ với sự giám sát chặt chẽ.

Khuyến nghị 2: Chính phủ cần tích cực thu hút sự tham gia của các tổ chức xã hội công dân địa phương vào quá trình cập nhật NDC, đặc biệt là trong giai đoạn xây dựng và tham vấn. Các tổ chức này thường có kinh nghiệm thực tế trong các dự án ứng phó với biến đổi khí hậu với cộng đồng, nên họ có thể hỗ trợ đóng góp những phản hồi có giá trị về việc thực hiện và quản lý chính sách của Chính phủ trên thực tế cũng như các khuyến nghị nhằm cải thiện chúng.

Khuyến nghị 3: Chủ động cung cấp thông tin và tăng cường sự tham gia của người dân vào quá trình thực hiện NDC. Thông qua các tổ chức xã hội công dân, có thể tuyên truyền, phổ biến thông tin, kiến thức tới đại chúng. Khó có thể đạt được các mục tiêu trong NDC nếu không có sự đồng hành, hỗ trợ, giúp đỡ của người dân cũng như mạng lưới các tổ chức xã hội này.

Đối với các tổ chức xã hội địa phương tại Việt Nam:

Khuyến nghị 1: Trong bối cảnh việc tham gia trực tiếp còn chưa thuận lợi, các tổ chức địa phương có thể đóng góp gián tiếp thông qua các tổ chức quốc tế hợp tác với Chính phủ Việt Nam trong quá trình thực hiện NDC. Đồng thời, cần tăng cường cập nhật kiến thức, hiểu biết về NDC không chỉ ở Việt Nam mà còn ở các nước trên thế giới để đảm bảo đóng góp và tham gia hiệu quả vào tiến trình này ở các nước sở tại.

Khuyến nghị 2: Các tổ chức xã hội công dân có thể đóng vai trò là bên trung gian, hỗ trợ việc trao đổi giữa người dân và các nhà hoạch định chính sách, nhà nghiên cứu và tổ chức phi chính phủ trong lĩnh vực tài chính khí hậu. Việc trao đổi kiến thức và chuyên môn này không chỉ giúp nâng cao chất lượng của các quyết định chính sách, mà còn cung cấp cho người dân những hiểu biết có giá trị về quá trình hoạch định chính sách cũng như ý thức về trách nhiệm và sự hòa nhập xã hội.

Khuyến nghị 3: Để tăng cường mạng lưới xã hội công dân trong lĩnh vực tài chính khí hậu, cần có nhiều nền tảng hơn, bao gồm cả các nền tảng trực tuyến. Từ đó, có thể giúp các tổ chức xã hội công dân Việt Nam chia sẻ các thực hành tốt nhất, về các thách thức và cơ hội với các đối tác quốc tế. Các nền tảng này cũng cho phép các tổ chức khác nhau cùng phối hợp, tạo ra các kênh trao đổi hiệu quả với các bên liên quan và cả với các nhà hoạch định chính sách.

Bản quyền ấn phẩm thuộc về Trung tâm Nghiên cứu Kinh tế và Chiến lược Việt Nam. Nội dung ấn phẩm có thể được sử dụng cho các mục đích phi thương mại, không cần xin phép nhưng cần trích dẫn nguồn.

► Các vấn đề liên quan đến ấn phẩm, vui lòng liên hệ:

TRUNG TÂM NGHIÊN CỨU KINH TẾ VÀ CHIẾN LƯỢC VIỆT NAM (VESS)

Địa chỉ: Tầng 7, Toà nhà Kim khí Thăng Long, Số 1 Lương Yên,
Bạch Đằng, Hai Bà Trưng, Hà Nội

Điện thoại: 097.560.8677

Email: info@vess.org.vn

Website: www.vess.org.vn

Bản quyền © VESS 2020 - 2024